

1888-12-25

OPHAVSMAND/NØGLEPERSON

Carl Jacobsen

FAKTA

Dokumenttype:
Note

Sprog:
Dansk

Generel kommentar:
Dødsårsagen var Meningitis

Afsendersted:
København

Arkivplacering:
Carlsberg arkiv

Emneord:
død, sygdom

DOKUMENTINDHOLD

Carl Jacobsens noter om sønnen Thorvalds sygdom og død (Meningitis).

TRANSSKRIFTION

Juledag

1888 Ny Carlsberg

Førrige Onsdag den 19de December var Thorvald ude sin sædvanlige Tour og befandt sig vel i det milde Veir.

Saxtorph ^{x)} havde Intet at bemærke, han havde just sagt at det var glædeligt som han var bleven stærk og rask.

(^{x)} som regelmæssigt kom hver Onsdag enten der var nogen syg eller ikke).

Torsdag d 20de skal han have været lidt upasselig og kom derfor ikke ud, men ingen lagde Mærke til eller tænkte paa noget særligt. Jeg vidste ikke at der var noget i veien. Slige smaa Upasseligheder høre til Dagens Orden Fredag d. 21de var han noget mindre vel og Ottilia og Barnepigen mente det var tænder, han stak fingrene i Munden og klagede sig.

Ogsaa dette hører jo til Dagens Orden og O og jeg vare til Middag og Aften hos min Moder uden Spor af Bekymring.

Lørdag d 22de var han mere lidende i Hovedet, vi troede endnu stadig "for Tænder" og havde saaledes ingen Grund til at søge Læge.

Hen paa Aftenen meente Ottilia at det nok blev en Byld i Øret, saaledes som Erland

havde haft en tre Maaneder efter hans Fødsel.

Men ogsaa dette vidste hun jo at behandle, der var saaledes aldeles ingen Grund til Ængstelse.

Natten mellem Lørdag og Søndag begyndte han imidlertid at klage sig stærkt. Ottilia sagde da til mig at det nok var det bedste at faa Bud til Saxtorph Søndag Morgen.

Saxtorph kom Kl. 1. vi vare allerede da blevne lidt ængstelige.

Feberen var voldsom, men Saxtorph kunne ikke sige hvad det var. Vi troede paa Mæslinger som ikke vilde bryde ud, dette mindede sørgeligt om Erland. Hovedsmerterne mindede jo ogsaa om Beatrice, men da Pupillerne vare gode og Symptomerne ellers slet ikke lignede hendes Sygdom, nærede jeg ikke anden Frygt for Hjernen end den der absolut maatte paatrænge sig ved Erindringen om Beatrice.

Hun bar ham, som hun undertiden gjorde, ned til mig i mit Værelse for at jeg skulde sige Godnat til ham. "Baby siger Godnat" sagde Ottilia.

Det gjorde et nedtrykkende Indtryk paa mig at see ham; han saa meget

daarlig ud og slaa slapt i hendes Arm.

En svag Anelse dog uden Frygt foer igjennem mig. Jeg tænkte udtrykkelig "jeg haaber at det ikke er sidste Gang at han bæres saadan ned til mig" Det var den sidste Gang.

Fortsættelse

Søndag 23-12-1888

Jeg bad Saxtorph udtale sig, hvad han dog kun gjorde med største Forbehold. Paa mit udtrykkelige Sprgsmaal om det kunde være Hjernebetændelse, svarede han undvigende, at det behøvede man ikke at tro, han kunde ikke endnu see hvad det vilde blive.

Men hermed var Hjernebetændelsen ikke udelukket, men min Frygt derfor var dog ikke stor, da Tilstanden i det Hele var anderledes og bedre end Bea's.

At han vilde komme igjen om Aftenen var jo et Tegn paa at han ikke ansaa Sagen for saa ganske ubetydelig.

Nu i dag Juledag har han sagt mig at han strax saa at det rimeligviis var haabløst i det Hjernen var opsvulmet og en Hjernebetændelse efter al Beregning uundgaaelig.

Ottilia tabte Haabet men sagde ikke Noget til mig derom.

Om Aftenen havde vi Juletræ.

Stemningen var jo noget trykket, men dog ikke haabløs.

Den stærke Feber vedblev, men Saxtorph kunde endnu ikke sige noget bestemt og saa længe der ikke var udbrudt nogen Sygdom kunde man jo haabe det Bedste.

Mandag 24' December 1888

Om Natten var det Sovepulver han havde faaet hørt op at virke og han klagede sig meget stærkt.

Jeg kunde ikke holde ud at høre derpaa og lagde mig Kl. 2½ ned paa min Sopha.

Han fik et nyt Pulver som nu bragte ham til Ro og Ottilia fik saaledes ogsaa Hvile

Da Saxtorph kom om Morgenen var Barnet tilsyneladende meget flinkere klagede sig ikke - men stadig denne forfærdelige Feber.

Hovedet var roligt derimod var Brystet lidt trangen. Dette var et godt Tegn

Mandag 24de Decb. 1888

Paa mit udtrykkelige Spørgsmaal om hvad der nu var at sige om Barnet, lod Saxtorph mig blive i Troen at der nu slet ikke mere kunde være Tale om Hjernen, men at det snarere var Brystet. Det behøvede jo ikke engang

at være Lungebetændelse, mulig Bronchitis eller maaske blot Forkjølelsesfeber. Den voldsomme Feber 150 Slag Puls behøvede ikke være dræbende.

Jeg syntes dog ikke at Saxtorph Mine havde været saa tilfreds da han følte ham paa Brystet.

Saxtorph slog lidt paa at tage Reiss¹ til Hjælp, han havde "tilfældig" truffet ham og talt med ham, men da det var Juleaften var det jo bedst at vente til næste Dag.

Jeg var i Dagens Løb ved godt Haab skjøndt den voldsomme Puls og det at Sygdommen ikke vilde bryde ud jo altid vakte nogen Betænkelighed. Jeg blev derfor forbauset da jeg om

Aftenen efter Middagsbordet spurgte Ottilia hvad hun egentlig meente om hun troede at der var nogen stor Fare, og hun da svarede at hun ikke troede at han levede.

Da Saxtorph endnu om Aftenen ikke kunde sige at Sygdommen havde decideret sig blev vi enige om at han næste Morgen kom først alene, men at hvis det da ikke var bedre saa skulde han tage Reis[z] med

Juledag 1888

Natten gik ret roligt, og da Saxtorph kom tidligt om Morgenen var det lidt skreattende med Aandedrættet som Ottilia antog for Lungen og Saxtorph gik ligeledes ind paa den Betragtning.

Drengen var ret flink, nu kunde man dog haabe paa en god Udgang, den voldsomme Feber som stadig vedblev betød jo ikke noget absolut dødeligt.

Fortsættelse

Juledag 1888

Kl. 12 kom Ottilia glædestraalende og sagde at nu var han falden i en særdeles voldsom Sved. Dette var jo en stor Lykke. Wilhelmine havde næsten ikke kunnet sige det for Graad af Glæde.

Efter Frokost c. Kl. 1 gik Ottilia op; han sov og svedte fremdeles meget stærkt, hun satte sig da i sin Læsestol og faldt selv i Søvn.

Men Kl. lidt over 2 vaagnede hun ved at Drengen vaagnede og nu saa hun at Alt var afgjort.

Jeg var ikke gaaet op - det hastede jo ikke da han nu var paa saa god Vei til Fremgang - jeg sad i min Stue - da ringede det en Gang, stærkt to Gange - det var naturligviis ikke efter mig, men jeg gik doog op. Stuepigen mødte mig og sagde at Fruen kaldte paa mig.

Da jeg kom ind saae jeg Drengen ligge med det gule Skjær i Ansigtet og

de halvbrustne Øine, ganske som Erland for ikke 1½ Aar siden.
Dødskampen var ikke særlig haard. Ikke særdeles stønnende, men kortaandet. Dette varede en halv Time. De brustne Øine og spændte Træk saa ikke smukt ud; men der var ikke Krampe, Fraade eller Sligt. Paa det alleryderste bleve Øinene klare og aabnede sig ganske. Et Par A[a]ndedrag endnu og han var død uden Trækning eller Bevægelse. Kl. 2^{3/4}
Efter Døden havde Ansigtet det samme skjønne Udtryk som i Livet. Han lignede ganske sig selv.
Kort efter kom Reis[z] og Saxtorph. Dødsarsagen havde været Hjernebetændelse, en Vandsamling i Hjernen.
Mæslinger var der aldeles ikke Tale om og Lungebetændelse vilde ikke have gjort det saa pludseligt.
Vuggen med Liget blev strax baaret ned og sat foran Jerichaus Christus hoved i Ceressalen. Otilia fulgte med, men hun som dengang havde Paula i V maatte strax gaa op da hun befandt sig ilde. Om Aftenen fik hun den voldsomme Hjernerystelse, som syntes ogsaa at bringe hende Døden saa nær, at jeg ikke uden Grund maatte frygte at jeg skulde begrave to paa een Gang.
Thorvald blev bisat i Frue Kirke Fredag d. 28 Decb. Otilia var kommen op men kunne ikke være med i Kirken.

---

¹ Carl Marinus Reisz (f. 1829) overmedicus ved Frederiks Hospital

I

Juledag 1858 Ny Carlsberg.

Parise Onsdag den 17de December
var Theoretisk inde sin 10de varlige Tour og
befandt sig vel i det midde Veir.
Saxtorp havde fortalt at bemærke, han
havde just sagt at det var gladeligt som
han var bleven stærk og rosk.
(Som regel nævnt han hans Onkel, enten der var nogen og alle ikke.)

Thursday 20de skel han have været l. St.
uforsigtig og han derfor ikke ud, men Ingen
lojde Markte til eller Tænkke for noget
særligt. Jeg vidste ikke at der var noget i sin
Fredag 21de var han noget mindre vel og Oth. l.
og Bærrengene mente det var Tandem, han stak
Pinsene i Munden og klagede sig.

Ogsaa dette blev jo til Dagens Ende og
O. g. H. var til Midde og Aften hos min
Moder uden Spor af Bekymring

Friday 22de var han mere l. l. l. i
Kvædet, vi troede endvi stadig for Tandem
og havde saaledes ingen Grund til at rige
Læge.

Han var Aftenen mente Oth. l. at det var
Hver en Bygd i Præst, saaledes som Erlant

hænde hent en tre Maanedes efter hans
Føddel.

Men ogsaa dette vidste han jo at betænke,
der var saaledes etdeles ringe Grund til
Anjtelise.

Natten mellem Tirsdag og Onsdag begynde
han imidlertid at bløde sig stærkt. Othob.
sagde da tilfældig at det nok var det
bedste at gaa ned til Saxtorph Onsdag
Morgen.

Saxtorph kom kl 1. vi var allerede da
bleven lidt anjtelige.

Peterson var voldkom, men Saxtorph kendte
ithi sig hvad det var. Vi troede paa
Meerlingen som ithi vilde lyde os, dette
mindede sigeligt om Galan. Hovedsmerten
mindede jo ogsaa ^{om} Peatrice, men da Papillera
var gode og Lygtenen eller slet ithi
lygde hendes Lygden, saede jeg ithi
anden Frygt for Hjernen end den der altsat
maatte paaferge sig ved hindringer i
Peatrice.

Her kan han, som han undertiden gjorde,
ned til mig i mit Værelse for at jeg
skulde sige Godnat til ham. ^{"Belysningen Godnat"}
Det gjorde et udtryk. In Styrke
kan mig at se ham; han var meget
daarlig og han var i den Aften
den svageste del af den Fugt for
sig selv mig. Jeg tænkte udtrykkelig
at han havde at det ikke er ridt Gang, at
han bare saadan ned til mig"
Det var den ridt Gang.

Fortsættelse

Lørdag, 23-12-1888

Jeg bad Saxtorph at tale mig, hvad han
dog kunne gjøre mig største Tjeneste.
Paa mit udtrykkelige Spørgsmaal om det
kunde være Kjæresten, svarede han
undvigende, at det betvivlede han ikke
at true, han kunde ikke endog see hvad
det vilde blive.

Men hermed var Kjæresten
ikke udelukket, men min Frygt derfor
var dog ikke stor, da Tilstanden i det
Hele var anderledes og bedre end Pæns.

At han vilde komme hjem om Aften
var jo et Tegn paa at han ^{ikke} var
for saa ganske ubetydelig.

Nu idag Juledag har han roft mig at
han strax saa at det rimeligvis var
sikkert i det Kjæresten var opvokset
og en Kjæresten (Ella) efter et Par
maanedes Tid.

Othilia tabte Hæftet men ropte ikke Nogen
til mig derom.

Om Aften kunde vi juletræ.
Stemningen var jo meget lystbet, men
dog ikke kaabli.

Da stede Peter vist blev, men Saxtorph
kunde endvi^{ikke} rige noget bestemt, og saa
længe der ikke var indtruffet noget Sog, som
kunde man jo haabe det Noget.

Mandag d. 24de December 1888

Om dette var det foreløbige kan kunde
faaet lidt op et virke, og som Sog.
er meget stærkt.

Jeg kunde ikke holde ud et hore desuden
og lagde mig til 2de tid paa min Sofa.
Man fik et nyt Pulver som vi havde
kom til Ru og Othelin fik saaledes ypper
Kivle.

Da Saxtorph kom om Morgenen var
Narret tillygsledende meget flinke
blevde sig ikke - men stadig desuden
forfærdelige Peter.

Narret var roligt derimod var
Saxtorph lidt træjet. Dette to var
et godt Tegn.

Fortsættelse

Mandag d 24de Dec. 1888.

Paa mit udtrykkelige Gjærmæle om kend
der nu var et ryp om Narset, (o) Saxtorst
mig blive i Troen et der nu slet ikke mere
kunde var Tale om Njensen, men et det
maere var Dyrstet. Det betvovde jo ikke
enjoy et var Lungetetændelse, menly Pro-
chitis eller maere blot Pothjællens fele
Der volderne Pals 150 Styk Pals betvovde
ikke et var dralende.

Jeg regner dig ikke et Saxtorst Min
kunde vent saa tilfreds da han fælt
kan paa Dyrstet.

Saxtorst sly lidt paa et Tige Reim
til Njals, han kunde "tilfaldig" truffet
han og telt med han, men da det var
Juleaften var det jo lidt et vent
til næste Dag.

Jeg var i Dagen Løb p ind just Haab
skjænt den volderne Pals og det et
lyg domme ikke vilde tryk og jo altid
vakte nye Betænkelykt.

Jeg tlen derfor forbedret da jeg an

Afteren efter Middagsbordet spurgte Ottolina
hvad hun egentlig mente om hun troede
at der var noget i den Pære, og hun da
svarede at hun ikke troede at han
levende.

Da Saxtorph endte om Aftenen ikke
kunde rige et Lyddemærke havde de idet
104 blev vi enige om at han snart
Morgen kom først alene, men at hvis
det da ikke var bedre saa skulde han
komme Rejs med.

Juledag. 1888.

Walter gik ret roligt, og da Saxtorph kom
tilstilt om Morgen var det L.H. skulde
ind i Aarsdraktet som Ottolina antog for
Luzen og Saxtorph gik lykkelig ind paa
den Retningsvej.

Du er var ret flink, vi havde som dog
hæder paa en god Udgang, der voldsomme
Fæler som stadig vilde betide jo ikke
noget alvorligt dødeligt.

Portrettet

IV

Ke
Juledag 1888

Ke 12 den Othilia glædestrælende y sig
at mi var han fælden i en eldelen volden
Lud. Dette var jo en stor Lykke. Othilia
hendes næsten ikke sundet sig det for Gæd
of Glæde.

- etl.

Efter Probst gift Othilia op; han som
of svæde fændelen meget stærkt, han
satt sig da i sin Lærestol y fælt
selv i Liv.

Men ² ~~1~~ vaaqede han ud et Dreyer
vaaqede y mi saa han at Alt var affint.

Jeg var ikke gæst op - det hørte jo ikke
da han mi var for saa god Ven til Pæ.
Jeg - jeg sad i min Stue - da ringede det
en Gang, stærkt to Gang - det var næsten lig
vies ikke efter mig, men jeg gift sig op.

Da jeg kom ind i Stuepæ møde mig y
sagde at Pæven holdt paa mig.

Da jeg kom ind saae jeg Dreyer liggende
det gule Lige i Ansigtet y de hvide tænder
Gise, ganske som Valand for 1² Aar siden

Jøddraugen var ikke særlig saar.
I alle sandede stier, men kortaa det
Dette varede til en halv Time
Paa de tre bruste Pise og spandte Træ,
var ikke smalt ud; men der var ikke
Kraamp, Praade, ell. Høst
Paa det alleryderste bleve Piseen
blaa og aabte sig ganske. Et Par
Andedag endnu og han var død uden
Træbringer eller Sevapelsen Kl 2 $\frac{3}{4}$.
Efter Jøden havde Aarsyftet det saam
skjæne Udtag som i Livet.
Han lyste ganske sig selv.

Kort efter kom Reis og Saxtorph
Jøddraugen havde været Hjælp
tænde, en Vandranligning i Hjernen.
Marlinger var der aldeles ikke Tol og
Langelitænde, ellers ville ikke have gjort
det som plejede.

Vuggen med Ligt blev strax båret ned
og sat paa Jerichans Christens hoved
i Ceresalen. Othob fulgte ned, men

CARL
JACOBSENS
BREVARKIV

NY CARLSBERGFONDET

hun ~~var~~ dengang havde Paula i Hs
maatte strax gaa op da hun befandt sig
sidd. Om Aften fik hun den velkomne
Kjæmpe, tele, som sigtes oppe et linge task
Jøden saa saa, at jeg ikke uden Grund
maatte frygte at jeg skulde besvare to
gaa en Gang.

Thorvald blev borte i Fru Kirke Fredag d. 28 Dec.
Otteble var kommen op men kunde ikke vare med
i Kirken

887 - - - 3

C. JACOBSEN JUN.
NY CARLSBERG.
Telegram-Adresse:
Ny Carlsberg - Kjøbenhavn.
Diplom:
Nizza 1884.
Antwerpen 1883.